
DE
REICHEN
BACHS

Berend Sommer

DE REICHENBACHS

2026 Prometheus Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

© 2026 Berend Sommer
Omslagontwerp Studio Rubio
Foto auteur Jeannette Huisman
Zetwerk Mat-Zet bv, Weesp
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 5918 4

Deel 1

De grootste speler van Amsterdam

1 Rothko met foto's

Decorum en jaloezie houden een gezin in evenwicht. Buitenstaanders zien gezellige schaduwen tegen het gordijn. Dat kan jaren goed gaan. Tot de problemen zich vermenigvuldigen en de eerste scheurtjes zichtbaar worden. Er is een moment waarop de werkelijkheid toeslaat. Wanneer dat punt is bereikt, begint de val.

Serge Reichenbach dacht vaak aan deze zinnen. Ze waren van een Franse schrijver. Ook nu, neutraal glimlachend op de achterste rij bij een huwelijksceremonie van goede kennissen, Leon en Celine. De plechtigheid voltrok zich onder een pergola.

Het was een zorgvuldig geregisseerde bruiloft. In een afgehuurd kasteel met een toren, een slotgracht en een siertuin. Met een grijns had Leon verteld dat de eigenaren fout waren geweest in de oorlog, maar de oorlog was tachtig jaar geleden. Het was mei, ideaal voor een bruiloft.

Ook Serges entree was geregisseerd.

Hij was iets te laat gekomen, zodat hij plaats kon nemen op de achterste rij toen iedereen al zat. De ceremoniemeester knipoogde, hij had hem herkend. Hoewel Serge medicatie gebruikte tegen sociaal ongemak, was hij op zijn hoede – stress sluimerde op de achtergrond, zoals een bromvlieg in de keuken.

Over het landgoed vloog een drone. Serge staarde naar de stip in de blauwe lucht. Het gezoem werd overstemd door Wagners bruidsmars.

'Originaliteit wordt overschat. De kracht zit in de imitatie,' zei de man links van hem.

Commentaar bij plechtigheden of in theaters was typisch iets voor ouderen, maar dit was gewoon een blonde man van rond de veertig. Het was geen slechte samenvatting van de huwelijksvoltrekking.

Serge had de uitnodiging slecht bestudeerd: opeens merkte hij dat iedereen iets groens aanhad. Een groen detail, hoe moeilijk kon het zijn? Waarom droeg hij altijd zwart? Hij keek om zich heen, echt iedereen droeg groen, een groen hoedje, groene gympen, een groen overhemd – wie koopt er nou een groen overhemd? Rechts van hem had een vrouw een tak klimop op haar gele jurk gespeld – een lastminutecorsage. De enige uitzondering was de man naast hem. Een zwarte smoking en een ongeknoopte vlinderdas slap om zijn nek.

'Jij hebt ook geen groen aan,' fluisterde Serge, op zoek naar een medestander.

'Geen paniek. Ik denk niet dat we eruit worden gegooid.' Hij gaf Serge een hand. 'Frank.'

'Serge.' Hij keek naar de vlinderdas.

'Vrouwen vinden dit stoer,' zei Frank, 'en strikken is best moeilijk. Ik ben Daniel Craig in James Bond.'

Hij zag er iets jonger uit dan James Bond en was minder knap, maar ademde zelfvertrouwen. Hij had waarschijnlijk van alles meegemaakt, maar praatte daar niet over.

Opgelucht bestudeerde Serge het bruidspaar. Celine stralend in het wit, Leon glunderend in zijn smoking. Ze leken echt gelukkig. Leons nek was iets te breed voor het boordje van

zijn overhemd. Hij had de neiging net te strakke kleren te kopen. Toen hij haar kuste – voordat formeel was aangekondigd dat dat mocht – zag Serge hoe Leon de knoop van zijn jasje op de proef stelde.

Hij schoof de ring om haar vinger en trok haar arm de lucht in. Het goud schitterde in de lentezon. Over de lichtinval was nagedacht, dat kon niet anders.

De bruiloft straalde zorgeloosheid uit. Leon en Celine hadden talent voor zorgeloosheid. Ze reisden veel. Hij werkte als consultant bij Boston Consultancy Group, totdat hij *The 4-Hour Workweek* had gelezen. Een paar maanden later was hij voor zichzelf begonnen. Celine runde een koffiebar, waar ze dagelijks een cortado kwam drinken en eens per week met de teamleider vergaderde, en af en toe een expositie organiseerde voor beginnende kunstenaars – om iets terug te doen voor de buurt die haar zoveel had gegeven. Dat laatste paste goed bij hun tweede doel: bewust leven. Ze keken eens per kwartaal hoe ze zichzelf, hun relatie en hun omgeving verder konden optimaliseren.

Opnieuw klonk het indringende gezoem van de drone. 'Waarschijnlijk voor de aftermovie,' zei Frank. Het ding maakte een sierlijke boog om de toren van het kasteel. 'Een huwelijk is unieke content. Voor het bruidspaar, maar ook voor alle andere gasten. Een oase aan mogelijkheden. Stel je voor dat er straks te weinig videomateriaal is.'

Elke bruiloft is hetzelfde. Na de ceremonie het applaus, vervolgens een erehaag voor het huwelijkspaar. 'Bij binnenkomst was er ook al een erehaag,' vertelde Frank, blij dat hij context kon geven.

Na de erehaag nam de licht overspannen ceremoniemeester, de beste vriend van Celine en voormalig manager van Paul de

Leeuw, het woord met de mededeling dat er een kort moment was ingelast om het bruidspaar te feliciteren. Dat mocht niet langer dan twintig minuten duren, want daarna schreef het draaiboek een groepsfoto voor bij de ophaalbrug. Na de groepsfoto de borrel, daarna het diner, daarna het feest. Tijdens de borrel zou de dj een eerste korte set draaien. De dj was een vriend, maar de playlist was goedgekeurd door Leon. Ze kenden elkaar uit Kreuzberg.

Serge en Frank sloten achter aan in de rij.

'Hoe ken jij Leon en Celine?' vroeg Frank.

Kort na Serges tentoonstelling in het Stedelijk Museum hadden ze elkaar ontmoet. In die weken werd hij iedere avond wel ergens uitgenodigd. Leon was hem blijven uitnodigen.

'Ik was een huisvriend. Ze zijn dol op hun huis,' zei Serge.

'*I know*, ik kwam er vroeger vaak. Maar nu niet meer…' zei Frank. 'Ik had ooit een flirt met Celine, in de tijd dat ze een open relatie hadden en Leon in New York woonde. Nu ze is getrouwd zijn we oude vrienden – dus we zien elkaar nooit. Het is ook een beetje gek hè, om als ex op het huwelijk te zijn.'

'Ja, dat is gek,' zei Serge.

'Nou ja, ik ben niet echt een ex, we waren eerder friends with benefits. Ik ben hier voor avontuur.'

Toen ze eindelijk aan de beurt waren, feliciteerden ze het paar. Leon en Celine omhelsden Serge beurtelings alsof hij een lang verloren gewaande broer was. 'Goed dat je er bent, man.' Nog voor hij kon antwoorden souffleerde de ceremoniemeester dat ze drie minuten extra hadden voor de groepsfoto. De speeches waren te kort geweest.

'Het ziet er schitterend uit,' zei Serge.

'Dank je, het is echt een geweldige dag. En zo mooi dat we

dit moment met iedereen kunnen delen,' zei Leon, roze van opwinding. 'Hé, Frank, wist je dat Serge een marktwaarde van negen miljoen heeft? Hij staat in de *Quote* als een van de kunstenaars die je móet kennen. Op het eerste gezicht is hij wat bedeesd, maar zijn werk is geniaal. Ik zweer het je!'

'Djiezus, Lee,' zei Celine gespeeld geïrriteerd, 'het gaat bij kunst toch niet om geld? Zo'n bedrag zegt helemaal niets. Het gaat erom of het een indruk achterlaat, en of het iets met je doet.' Toen, tegen Serge: 'Maar ik kan me voorstellen dat het wel heel lekker is, zo'n verhaal in de *Quote*. Dat zet je goed in de markt.'

Opeens wist Serge weer wat hij vervelend vond aan Leon en Celine. Ze konden er niets aan doen, maar het voelde alsof ze er plezier in schepten om met een zwierig gebaar zijn toch al vrij potsierlijke goocheltruc te onthullen. Jonge dertigers en veertigers die wilden laten zien dat ze wisten waar ze het over hadden, begonnen altijd over marktwaarde. Het voordeel van succes is vrijheid, prentte Serge zich in, maar juist als het over zijn succes ging voelde hij zich geketend.

'Kunnen we het niet over jullie hebben?' vroeg Serge.

'Zie je! Hij heeft natuurlijk weer niets verteld,' riep Celine verheugd. 'Dit doet hij altijd, een ander helemaal leegtrekken en dan zelf niets vertellen. Geen wonder dat je altijd vrijgezel bent, je laat mensen niet toe!' Ze kneep hem plagerig in zijn arm.

Leon pakte zijn telefoon en liet een van Serges foto's zien.

'Fuck,' zei Frank, 'intens.' Hij staarde naar het gezicht van een vrouw. 'Het lijkt alsof ik haar ken. Die foto ken ik. Maar haar ook.'

'Dat kan heel goed. Ze was een tijdje minister van Onderwijs,' zei Celine.

‘Wacht maar tot je die foto in het echt ziet,’ zei Leon. ‘Serge is Rothko, maar dan met foto’s. Echt bizar wat jij met een camera kunt, Serge. Als ik dit tien jaar zou oefenen zou het me nog niet lukken.’

‘Het is niet zo moeilijk, je moet weten wat je wilt. De rest gaat op gevoel.’

‘Exact,’ zei Leon. ‘Als je jezelf een duidelijk doel stelt, kun je bergen verzetten. Ik heb dat ook vaak met mijn werk gezien: mensen die niet twijfelen zijn het best. Het zit tussen je oren. Misschien een platgetreden pad, maar toch is het zo.’

‘Ja, pas op, Frank. Straks maakt hij ook zo’n foto van jou,’ zei Celine.

‘Lijkt me onwaarschijnlijk, toch, Serge?’ zei Leon. ‘Hij heeft er twee gemaakt in vier jaar tijd, dus het is niet zo dat iedereen even kan poseren.’

‘Het is tijd voor de groepsfoto,’ onderbrak de ceremoniemeester. ‘Toepasselijk!’ riep Leon, en hij tilde zijn bruid op en droeg haar onder luid gejoel naar de poort van het kasteel, waar de bescheiden ophaalbrug was neergelaten. Op de brug was een kleine tribune neergezet zodat het bruidspaar werd omringd door vrienden en familie. Het gezoem van de drone zwol aan als een oude grasmaaier.

‘Zullen we die foto overslaan? Misschien heeft de bar ook iets anders dan prosecco,’ zei Frank.

‘Ik ben niet echt een drinker,’ zei Serge. ‘Maar een aanbod om een groepsfoto te ontvluchten sla ik nooit af.’

‘Dat dacht ik wel.’ Frank knipoogde. ‘Ik heb veel goede verhalen gehoord over de cocktailbar daar in de schuur.’

Op sociale media postte Leon al weken foto’s van cocktails, met teksten als ‘Preparations for D-day’. Alle cocktails op zijn huwelijk had hij zelf ontworpen. Dat was belangrijk voor

hem. Ooit had hij in New York bij Deloitte stage gelopen. De baan die hij na afloop aangeboden kreeg had hij afgeslagen. In plaats daarvan was hij een paar maanden in New York gebleven om te werken in een cocktailbar – Bathtub Gin in Chelsea. De zwanenzang van zijn jeugd, zo noemde hij die tijd.

Inmiddels zat Leon in een mescalfase. Hij was een beetje een aficionado. Hij had het leren waarderen tijdens zijn vakantie in Oaxaca, Mexico – nee, het was geen vakantie, het was een schrijversretraite. Daar had Leon ontdekt dat hij toch vooral ondernemer was, met een creatieve kant. Toen hij erover vertelde zat hij in een onderhandeling over een eigen podcast. Alle seinen stonden op groen, hij zocht alleen nog een co-host. Het liefst een opkomend vrouwelijk mediatalent. Ze zou de knowhow meenemen, hij de innoverende blik. Hij had er al een aantal keer bij Serge op aangedrongen of zijn zus daar niet voor voelde – 'Zij werkt toch in de media?'

Serge had beloofd het te vragen. Als Leon er nog eens naar zou vragen, zou hij liegen dat Juliette het te druk had voor een podcast.

Naast de schuurdeur stond de photobooth, waar je je vriendschap kon vereeuwigen. 'Een huwelijk zonder photobooth is als een vogel zonder vleugels,' zei Frank. Het was prettig en gevaarlijk om bij Frank in de buurt te zijn. Serge voelde zich medeplichtig, maar waaraan?

De bar viel niet tegen. Er waren veertien soorten gin. Achter de bar hakte een jongen blokken ijs met een priem, een theedoek over zijn schouder. De blokken polijstte hij vervolgens met een mesje, tot ze mooi egaal vierkant werden. Zo bleven cocktails langer koud.

'De bar is nog niet open, sorry, jongens, eerst het ceremo-

niële gedeelte. Ik heb de instructie om daarna pas te schenken.'

'Wat een onzin. Kun je geen uitzondering maken? We hebben dorst,' zei Frank.

'Nee, de ceremoniemeester was heel duidelijk: geen uitzonderingen. *Please*. Ik wil dit gewoon goed doen.'

'Laten we naar buiten gaan, Frank, dit heeft weinig zin,' zei Serge.

'Jij bent net als iedereen: bang voor risico. Risico's mijden is gevaarlijk. Heb je enig idee hoelang je nog thuis op de bank kunt zitten?'

'Jaren,' gaf Serge toe.

Ze liepen door naar de binnenplaats, waar een toost zou worden uitgebracht, en opeens zagen ze daar, helemaal onbewaakt, in al zijn postmodernistische schoonheid, op een tafel in de zon, de drone.

'Hé,' zei Frank met een twinkeling in zijn ogen. 'Ze gebruiken die dingen voor alles, oorlogen en bruiloften. Dat heet *dual use*.'

'Nou en? Wat maakt het uit? Laten we teruggaan naar het feest,' zei Serge. Frank liet zich niet voorspellen, en dat maakte hem onzeker. Hij wilde weg.

'Jij bent toch fotograaf? Ben je niet benieuwd naar die camera's? Wat denk je dat we missen als we de bruiloft verlaten voor het diner begint?' Franks grijns werd breder.

'Ik kan niet weg, mijn taxi komt pas om negen uur.'

'O, dat is vervelend. Dan rij je toch met mij mee naar Amsterdam? Ik heb net een nieuwe auto. Maar eerst nog even dit.' Frank trok zijn jasje uit, liep ermee naar de drone, bedekte het apparaat en maakte zich ermee uit de voeten.

'Wat ga je doen?'

‘We gaan de drone ontvoeren. Dat is grappig. We nemen hem mee naar Amsterdam.’

‘Met welk doel? Wat hebben we aan dat apparaat?’

‘Geen idee, dat komt later wel. Stel je de teleurstelling eens voor bij de ceremoniemeester.’

Frank legde zijn jasje met de drone in de achterbak. De achterbak sloot automatisch.

Serge had geen keus. Het alternatief was een taxi bestellen, wachten tot die er was, twintig bijzonder ongemakkelijke minuten – als hij geluk had.

‘Maar zo krijgen we de reactie niet eens te zien,’ protesteerde hij nog.

‘Wat maakt dat nou uit? Als er een boom in het bos omvalt en Serge Reichenbach is er niet bij, is hij dan niet omgevallen?’

Glimlachend reed Frank de oprit af, naar de rijksweg, naar de snelweg.

‘Zit er geen gps-tracker in die drone? Dan kunnen we worden gevolgd.’

‘Weet ik veel. Wat maakt dat nou uit?’

Dat was waar.

‘Ben je helemaal hierheen gekomen met een taxi?’ vroeg Frank.

‘Er was geen andere mogelijkheid, ik kan niet autorijden en ik ken hier niemand.’

‘Dan heb je geluk dat je mij hebt ontmoet.’

Het was een heerlijke auto. Serge zakte weg in de stoel.

‘Ik zie wel dat je van goede auto’s houdt,’ zei Frank. Hij reed in een zwarte BMW 330e Sedan. ‘De zaak leaset ’m voor me – een van de voordelen van mijn baan. Ze willen dat ik eruitzie als een serieuze gesprekspartner. Maar als ik zelf zoiets zou

kunnen betalen, zou ik benzine rijden. Waarom heb je eigenlijk geen rijbewijs?'

'Nooit nodig gehad, het is meer iets voor mensen die naar kantoor gaan.' Direct viel er een stilte. Het was een vergissing om af te geven op kantoren. Ze waren niet langer handlangers, maar gewoon twee vreemden in een dure auto.

Na halfacht werd het rustig op de wegen. Dadelijk zou het diner beginnen. Aan de minder belangrijke tafels zouden er twee lege stoelen zijn en de ceremoniemeester zou naar de naamkaartjes kijken en een denkbeeldig minnetje achter hun naam zetten. Zouden ze de drone al missen? Waarschijnlijk werd het pas een probleem bij het feest en het vreugdevuur en het geïmporteerde siervuurwerk.

'Dus je maakt foto's?' vroeg Frank uiteindelijk.

'Klopt, ja.'

'Ik heb vorig jaar een Corbijn gekocht. Een foto van Gérard Depardieu, rokend op een dak. Bedoeld als provocatie, maar ik kwam erachter dat het niet echt indruk maakt. Weet je wat ik laatst bedacht?' De retorische vraag sprak hij iets langzamer uit. Hij had hierover nagedacht.

'Nee?'

'Amsterdam is zo veranderd. Het toerisme… is heel anders toen ik er kwam wonen. Kijk, ooit gingen mensen op reis om geld te verdienen, daarna om geld uit te geven. Om te rusten. Te lezen. Te gaan eten. Weet ik veel. Sinds de opkomst van sociale media telt alleen nog het beeld van de ervaring. Ben je wel eens langs de koekjeswinkel op het Spui geweest? Bij de friettent in de Negen Straatjes? Iedereen wil daarheen omdat duizenden anderen er ook waren. Het idee is dat je precies dezelfde foto maakt als iedereen. De imitatie verslaat het origineel. Waarom eigenlijk?'

Serge kwam zelden in de grachtengordel, zeker niet in het weekend. Fietsen vond hij eng, openbaar vervoer vond hij vies, dus hij kon kiezen tussen lopen of een taxi.

'Jij bent fotograaf. Kun jij dat niet uitleggen?'

Ze keken elkaar aan. Uit Franks half openhangende mond maakte Serge op dat hij iets moest zeggen.

'Toeristen willen geruststelling, het bewijs dat ze er echt waren. Ze maken een foto en daarna is de reis een feit.'

'Ja, maar heb je iets aan dat bewijs? Maakt dat een reis bijzonder?'

'Het gaat niet om de reis. De reis is niet belangrijk. Het prestige zit in de foto. De foto suggereert dat het er leuk was, ongeacht hoe erg de werkelijkheid is: regen, badeendjes, paranoia door de voorgedraaide joint. Dat is allemaal niet te zien.'

'Je maakt een grap.'

'Nee, ik meen het. Vakantie slaat nergens op. Mensen zouden alleen moeten reizen als het echt niet anders kan.'

'Dat snap ik niet,' zei Frank. 'Wil je dan zelf niets zien?'

'Reizen is nuttig, het zet je verbeelding aan het werk. Ik heb het zo vaak gehoord. Alleen klopt het niet. Waarom zou ik in Florence koffie drinken die ik ook om de hoek kan krijgen? Ik weet al hoe Florence eruitziet. Schoonheid? Ervaring? Ik ga daar niet voor in de rij staan. Het weegt niet op tegen het ongemak. De enige reis die ik wil maken is met mijn ogen dicht.'

Daarnaast, maar dat zei hij er niet bij, aan wie zou hij vakantiefoto's moeten sturen?

'Jij bent vreemd, ik mag jou wel,' zei Frank hoofdschuddend. 'Nou ja, reizen' – hij aaide het stuur licht, de auto zweefde naar de rechterbaan – 'is niet voor anderen. Wat ik wilde zeggen is dat toeristen agressie bij me opwekken. Die

domheid van de rijen, die domheid van de foto's, die domheid van de I-hartje-Amsterdam-mutsen. We gaan even aan de laadpaal.'

Serge knikte.

'Er is me laatst iets raars overkomen, ik weet niet wat het betekent. Het is me ook niet echt overkomen, ik heb het iemand aangedaan – maar het vóelt alsof het me is overkomen. Ik kan je wel vertrouwen, toch?'

'We hebben al een roofoverval gepleegd. Een bekentenis kan er nog wel bij.'

'Het duurt een kwartiertje, die batterijen worden steeds beter. Wil je ook koffie?' Hij stapte uit en stak een stekker in zijn auto. Het geel van het tankstation kleurde goed bij de zonsondergang. Binnen dronken ze koffie uit de automaat.

'Het gebeurde een paar weken geleden. Ik had haast, op de fiets. Het regende, echt smerig weer. Opeens stond hij voor mijn neus, midden op de Prinsengracht, op een smal bruggetje. Een Amerikaanse toerist. Bleke kuiten, witte sokken, hoge sneakers. Pontificaal poserend in zijn zwarte regenponcho, zijn zonnebril op zijn neus – het regende, hè!? Het kon alleen een Amerikaan zijn. Hij moest opzij, ik belde nadrukkelijk. Heuvelop, hè? In een flits zag ik wat er ging gebeuren: die Amerikaan zou zich eerst langzaam omdraaien. Uit reflex een stapje naar achter zetten, zodat ik er nog steeds nét niet langs kon. Ik riep iets van "move over". Veel te langzaam begon hij zich om te draaien. Ik stapte van mijn fiets af. We keken elkaar aan. De weke glimlach op zijn vadsige gezicht. Ik kreeg een aandrang die ik herkende van heel lang geleden.'

Frank greep hem bij zijn pols. Serge schrok van het fysieke contact. Toch was het niet onprettig.

'Het was een soort opwelling – ik kan het niet anders be-

schrijven. Opeens gaf ik me totaal over aan mijn *inner animal*. Het begon in mijn middenrif. Het gevoel verspreidde zich door mijn lichaam – een roes van agressie. Hij stond daar zo dom te staan… In alle eerlijkheid, ik wilde hem pijn doen.'

Serge keek of er iemand meeluisterde. Na achten wilde niemand meer tanken.

'Dit is een goed moment voor een cliffhanger,' zei Frank. 'Zullen we weer de wagen in? Eerst nog even naar de plee.'

Serge wachtte buiten. Hij had geen gemiste oproepen, alleen een bericht van zijn vader over een etentje. Een opluchting. Frank startte de auto en knikte tevreden: de batterij was 65 procent opgeladen.

'Ik heb me altijd afgevraagd: als je iemands telefoon afpakt en weggooit, gaat hij dan eerst achter de dader of achter de telefoon aan?' Frank aarzelde. 'Nou ja… *What the fuck* ook – ik ben er niet trots op maar ik aarzelde geen moment. Ik griste zijn iPhone uit zijn worstenvingers en smeet het ding tegen de glimmende klinkers. Er zat zo'n stom koord aan, zodat je het ding om je nek kunt hangen. Die vent was in totale shock, een seconde of twee. Daarna was zijn kop een masker van woede en angst – totdat de impact van mijn vuist het uit zijn vorm trok. Met een klap sloeg hij tegen het wegdek.'

Serge opende zijn mond en sloot hem weer.

'Het was niet echt druk op de gracht, maar toch klonk een galmend "hôhhh". Eerlijk gezegd schrok ik zelf ook wel, maar dat duurde maar kort. Ik keek even om me heen, of ik niets vergat en of niemand me herkende, klom op mijn fiets en reed verder. De omstanders keken me niet eens na – ze stonden bezorgd om de Amerikaan heen.'

'Jezus,' zei Serge. 'Waarom vertel je me dit?'

'Je zou verwachten, denk ik, dat ik me schaam.' Hij nam de

afslag naar de Amsterdamse ring. 'Geen sprake van: ik was opgetogen, ik gloeide helemaal. Dit kon ik dus doen. Eerlijk gezegd voel ik het nog steeds als ik het vertel. Ik zou het zo weer doen.'

'En de politie?'

'Geen moment bezorgd om geweest,' zei Frank, alsof hij er nog altijd verbaasd over was, 'alleen maar die ontlading. Gek, hè?'

'Ja, vreemd. Een ander zou dit willen rechtvaardigen, of goedpraten.'

Frank lachte. 'Waarom zou ik me tegenover jou rechtvaardigen? Wij zijn partners in crime. Ik zou kunnen zeggen dat het uit idealisme was, maar dat is onzin. Misschien was het een aanval van razernij. Misschien ben ik het kwaad.'

'Ik hoop dat het eenmalig was,' zei Serge.

'Wel, hè?'

Zwijgend reden ze Amsterdam binnen.

Opeens voelde Serge ontzag voor zijn chauffeur. Natuurlijk kende hij de verleiding om toeristen over een bruggetje te kieperen, het liefst met selfiestick en al. Maar beschaving is de vijand van de verleiding. Misschien was Franks vuistslag een daad van verzet tegen de globalisering en het kapitalisme, en was tolerantie vooral lafheid en overgave.

'Heb je na afloop nog iets gehoord?

'Zeker wel! Die avond las ik over mezelf in *Het Parool*: "Zinloos geweld schokt Negen Straatjes". Heel verhaal, slachtoffer lichtgewond, verdachte voortvluchtig. Ik was voortvluchtig. Nou ja, ik was inderdaad niet stil blijven staan, nee. Pas in de Kerkstraat heb ik achteromgekeken of ik werd gevolgd, maar dat was niet zo. De politie zocht een witte jongeman met een donkere jas, tussen de twintig en de dertig, op een elektrische

fiets. Kon iedereen zijn dus. Heel gek, maar ik voelde me toch gevleid. Ik ben 38, hè?'

'En daarna?'

'Niets. Die vent was niet dood of zo, het was gewoon een flinke stomp. Maar nu komt het gekke,' Frank sprak iets langzamer, iets zachter ook, 'het was alsof ik er zelf niet bij was. Begrijp je wat ik bedoel? Ik was de dader, maar ik was het ook niet. Alsof het niets met mij te maken had.'

Serge wees hem zijn appartement. Frank parkeerde. Ze stapten uit.

'Schrik je er dan niet van dat ik je dit vertel? Je lijkt niet echt geschokt.' Frank opende de achterbak om zijn jasje aan te trekken.

'Wat wil je dat ik zeg? Het klinkt wel heftig, maar misschien heb je het verzonnen. Misschien baal ik dat ik er niet bij was.' Serge stond met zijn handen in zijn zakken te wachten tot Frank aanstalten zou maken om te vertrekken. Maar dat deed hij niet.

'Laat je je huis niet even zien?'

Serge opende zijn voordeur.

'Ik heb namelijk iets voor je,' zei Frank. Triomfantelijk droeg hij de drone naar binnen. Het was al te laat om te zeggen dat hij dit absoluut niet wilde. Voor hij het wist stond het apparaat op het vloerkleed in de woonkamer.

'Ik voel me hier een beetje ongemakkelijk bij,' zei Serge. 'Het is toch gestolen.'

'Ach nee, dat ding kost nog geen tweehonderd euro. Niemand vindt dit erg. Je kunt zo'n ding gemakkelijk terugzetten naar fabrieksinstellingen, dan is het beestje zijn vorige eigenaar helemaal vergeten. Zoek maar eens op.' In de verder vrijwel lege huiskamer strekte hij zich uit op een Barcelonastoel.

‘Woon je hier pas net?’

‘Nee, hoezo?’

‘Zomaar,’ zei hij. ‘Weet je, ik denk dat het wel echt iets veranderd heeft.’

‘Waar heb je het over? Die drone? Mijn inrichting?’

‘Welnee, ik heb het over mezelf. Pas toen ik thuis was schrok ik van mezelf. Maar wat overheerste was een intens gevoel van tevredenheid. Voldaan was ik, écht voldaan. Voldaan als na een nacht seks. Het heeft iets bij me in gang gezet. Ik dacht altijd dat het leven maar om één ding draaide: seks. Maar nu zie ik het anders. Niet één, maar twee dingen: seks en geweld.’

Serge vroeg of hij een gin-tonic wilde.

‘Graag.’